

Езикови аспекти на телевизионното предаване „Пирамида“*

Десислава Тодорова

Телевизионното предаване „Пирамида“ е синтез между коментарно предаване и телевизионна игра. Изградено е като дебат между публични личности, коментиращи актуални теми – обикновено събития, случили се през седмицата. Победителят се определя чрез зрителско гласуване, организирано под формата на изпращане на SMS-и през седмицата и по време на предаването. Във всеки брой на „Пирамида“ се обсъждат четири теми, като времето за тяхното дискутиране е ограничено – за всяка се предвиждат девет минути. Преди обсъждането темата се анонсира с кратък видеоклип.

Предаването има пирамидална структура – седмичният победителят се състезава за титлата „победител на месеца“, осигуряваща участие в борбата за „победител на тримесечието“. Най-високото ниво, до което може да достигне съответният участник, е финалът, на който се определя „победител на годината“. Следователно целта на всеки участник е да се изкачи от основата до върха на „пирамидата“.

Изборът на наименование на предаването е пряко свързан с йерархичната структура, на принципа на която е изградено, но може да се мисли и като носещо символни значения – според едно от тълкуванията „върхът на пирамидата е символ на Словото-демиург“; „в края на пирамидалното изкачване посветеният ще постигне сливане със Словото“ (Шевалие, Геербрант 1996: 203). Победителят в „Пирамида“ печели доверието на зрителите именно според това доколко може умело да си служи със словото, за да представи и аргументира своите граждански и личностни позиции.

В някои от своите характеристики предаването „Пирамида“ се доближава до телевизионната игра. В него обаче зрителят не е в ролята на участник, а по-скоро има функциите на арбитър, решаващ чрез гласа си кой от състезателите е достоен да се изкачи най-високо в пирамидалната структура. Един от зрителите печели и наградата на седмицата. Така практически победителите са двама – един от участниците в дебата и един от зрителите, гласували за този участник.

Тази структура на предаването помага да се преодолее дистанцията между „играещи“ и „гледаци“, зрителното и игровото пространство се изравняват по стойност. М. Пешева извежда една от важните характеристики на телевизионната игра – одомашняването на игровото пространство за сметка на домашното, което от своя страна получава игрови функции (Пешева 2000: 216). В „Пирамида“ зрителят има възможност да участва в обратната връзка и да заяви, макар и анонимно, своите позиции, гласувайки за позицията на един от участниците. Така реципиентът на масовата комуникация се превръща от пасивен обект в активен субект, дори и само на едно повърхнинно равнище.

Рекламният анонс, призоваващ зрителите да се включат в гласуването, е най-често повтарящият се компонент в предаването. Водеща в него е манипулативната функция, като целта е зрителят да бъде включен като активен участник в комуникацията. Рекламният анонс разчита на експлицитно изразената императивност – две от синтаксемите са едносъставни именни изречения в условно наклонение, останалите две

---

*Статията се издава по проект 152 / 8.05.2013 г. към ФНИ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Електронна среда за единна научна информация на Факултета по славянски филологии на Софийския университет (ЕСЕНИ).

акцентират върху възможността за парична печалба: *Днес имате възможност да спечелите четири хиляди лева. Подкрепете Вашия фаворит! Направете го личност на годината! Четири хиляди лева очакват своя нов собственик!*

В анонса е използвана стилистично неутрална лексика от общоупотребимия лексикален фонд. Прави впечатление употребата на лексемата от латински произход „фаворит“ (вм. домашната дума „любимец“), която днес се осъзнава като англицизъм.

В телевизионните предавания от особено значение е фигурата на водещия. Едно от най-разпространените схващания е, че той „трябва да се пребори с високия шум на домашното пространство, като фокусира вниманието на домашната публика към телевизионното предаване. Той (водещият – бел. м.) най-често е любимото лице, което зрителят харесва и уважава, на което се доверява“ (Пешева 2000: 219). Такова лице е Светла Петрова, позната на зрителите най-вече като водеща на телевизионното предаване „Сеизмограф“. В „Пирамида“ обаче нейното присъствие е далеч по-пасивно. Ролята ѝ е да осъществява прехода между отделните теми и да следи да се спазва регламентът на „играта“, предоставяйки думата на участник и съответно отнемайки му я, когато изтече предвиденото за неговото изказване време.

Встъпителните думи на водещата имат за цел установяване на контакт със зрителя. Затова те разчитат на известна доза образност. В „Пирамида“ водещата винаги открива предаването си с едно и също изречение. Целта явно е то трайно да се асоциира с нея, да се превърне в нейна „запазена марка“ (сравн. с финалните реплики на водещата на предаването „Искрено и лично“, също излъчвано по bTV).

В първата реплика на Св. Петрова на преден план е изведена фатичната функция (по класификацията на Роман Якобсон). Уводните думи конкретизират адресата на съобщението. Трябва да се отбележи, че в телевизионните предавания словосъчетанието „уважаеми зрители“ се е превърнало в необходимо клише, в едно от най-стандартните определения на адресата на отправяното по медийния канал съобщение.

Използват се редица стилистично маркирани елементи: **„Не щеш ли през тази седмица протестите взеха връх над виното и любовта във февруарската седмица на св. Трифон и св. Валентин, което може да бъде повод за всякакви разсъждения и заключения, но във всеки случай е гаранция за по-висок градус на дискусиите в „Пирамида“ днес“.**

Разговорната глаголна конструкция „не щеш ли“ изразява изненада от внезапно осъществено действие. Използват се преносни употреби („гаранция за по-висок градус на дискусиите“), както и книжни фразеологизми (по класификацията на Бояджиев 2002: 320-324) като „вземам връх“. Изгражда се контраст между празничното настроение и протестите, случили се по същото време.

Преходът между уводните реплики на водещата и представянето на конкретните участници се осъществява на принципа на кохезията – чрез използване на еднакви опорни думи: „заключения и разсъждения“ (**А заключенията и разсъжденията ги очакваме от новите трима, които се осмелиха да застанат срещу вас, срещу вашия вот, срещу вашето харесване и нехаресване – и това е във всички случаи въпрос на смелост и на нищо друго**).

Характерна за това изказване е номинализацията, присъства дори отрицателното отглаголно съществително „нехаресване“,¹ включващо се в антонимна двойка. Прави

1 Според Ст. Брезински отрицателните отглаголни съществителни имена са се превърнали в езиков шаблон, зает от административно-деловия стил, и не са характерни за българския език. (Брезински 2001: 72)

впечатление повторението на второличното местоимение в различните му форми – употреба, която цели да внуши на зрителя, че е пълноправен участник в комуникационния акт, че е единственият арбитър, определящ кой ще продължи в състезанието. Глаголната форма „очакваме“ пък създава впечатление за скъсяване на дистанцията между отправител на съобщението (персонализиран в лицето на водещата) и реципиент (зрителите) и за тяхното обединяване в множеството на „ние“.

Участниците в предаването се представят чрез техните социални характеристики. Има обаче и изключения, когато на преден план са изведени по-скоро личностните им качества. Такъв пример е представянето на Т. Захариева: **„жената със силния дух, която успя да превъзмогне болестите и на физиката, човешката, и на уж реформираната ни здравна система“**. Инверсията „физиката, човешката“ отдалечава говоренето на водещата от публицистичния стил и го отправя в сферата на поетизмите. Личното отношение към обществени явления е загатнато по лексикален път, чрез използването на наречието „уж“, изразяващо съмнение в истинността на твърдението.

Теми, които са обект на дискусия в „Пирамида“, са разнообразни – политически, социални, икономически, теми от спорта и шоубизнеса, като обикновено най-значимите и злободневните се обсъждат първи, а по-развлекателните са обект на полемика в края на предаването. Целта е обсъжданата тема да заинтригува зрителя и да привлече вниманието му. Както отбелязва Л. Андреева, „за предпочитане е телевизионната тема да носи в себе си силен драматичен заряд. Това осигурява яркост на коментара, независимо от формата, в която се реализира“ (Андреева 1999: 50). Затова се залага на стилистични похвати, присъщи най-вече на печатните медии: въпросителни конструкции: *„Гърсим ли си премиер?“* (24.02.2007), *„Нов шанс или популизъм?“* (03.02.2007); използване на „апокалиптична“ лексика, разколебаваща усещането за стабилност: *„Трус на коалицията“* (17.02.2007); употреба на ясно експлицирани разговорни маркери: **„Супер хонорари, супер далавери“** (24.02.2007); **„Милиони на халос“** (3.02.2007) и т. н. В последните два примера усещането за разговорност се постига чрез употребата на жаргонната неизменяема дума, функционираща като квалификатор, „супер“ и на турцизма „далавери“, както и на идиоматичното словосъчетание „на халос“.

Залага се и на теми, които ярко противопоставят две социални групи: *„Пушачи срещу непушачи“* (03.02.2007) или *„Гражданите срещу таксиджиите“* (17.02.2007), както и на заглавия, обвързващи сериозното с интимното (или интимно-скандалното): *„Заплати, секс, кариери“* (24.02.2006); *„Да узаконим проституцията?!“* (17.02.2007). В наименованието на темата, формулирана като *„Гражданите срещу таксиджиите“*, имплицитно се изразява отношение чрез използването на разговорната лексема, образувана със суфикса от турски произход „-джия“, вместо стилистично неутралното словосъчетание „таксиметров шофьор“.

Тематичните анонси притежават характеристиките на журналистическия жанр информация: острота на изложението, актуалност, злободневност (вж. Брезински 2001: 51). Мая Велева посочва, че в информацията „описанието на фактите доминира над съжденията, но това не изключва известна оценка и анализ“ (Велева 1988: 66). Обикновено в „Пирамида“ такава оценка не е експлицирана в анонсите на различните теми.

Велева отбелязва, че от стилистична гледна точка за този жанр е характерна „ориентация към книжовния лексикален пласт на съвременния български език, допуска се употребата на някои общоезикови епитети, сравнения, тропи, но не и на експресивни лексикални единици“ (Велева 1988: 60-62). Това правило обикновено се спазва. Използва се неутрална

и общоупотребима лексика. Изказванията са в индикатив, с което се акцентира върху достоверността на информацията. Често срещан похват е цитирането. В някои случаи се използват перифрази: „*жриците на любовта*“, „*най-древната професия*“ (в случая с цел да се избегне употребата на някои лексеми), както и метонимии („*Четирийсет от червените се въздържаха*“).

Анонсите по политически теми обаче допускат и експресивна лексика. Такъв пример е изречението: „*Кой е с най-големи мераци да заеме стола на Станишев?*“ (24.02.2007). Турцизмът „мерак“ е ярък маркер за разговорност и същевременно има стилово снижавачи функции. Образността се засилва и чрез метонимичното назоваване на поста министър-председател („*стола на Станишев*“). В подобно изречение: „*Кой клати стола на премиера?*“, се използва битово разговорен фразеологизъм, чрез който се демонстрира иронично-пренебрежително отношение, изказва се съмнение относно важността на проблема.

В някои анонси се разчита и на сензационното: „**Огромен скандал с непредвидими последици за управляващата коалиция се разрази около принципа за уседналост в проектозакона за евровота**“; „**След бурни скандали властта реши да не забранява пушенето на обществени места. Въпреки това амбициозна програма ще ни отказва от вредния навик**“. Употребата на несвършен вид от вторичен глагол в последния пример създава усещането за нефактичност на информацията.

Характеристиките на речта водещата се променят в зависимост от участниците в дискусията. Обикновено тя строго се придържа към неекспресивното говорене и неутралната лексика. Когато обаче в предаването участват личности от шоубизнеса, Св. Петрова си позволява повече разговорни елементи в речта. Добър пример в това отношение е предаването от 24. 02. 2007 г. с участието на Искра Радева, Веселин Маринов и Антония Първанова. Водещата ги характеризира метафорично като „*твърде темпераментна и твърде цветна компания от трима*“, визирайки не само личностните им характеристики, но и имплицитно подчертавайки различните им политически пристрастия. Може да се каже, че метафората е един от обикнатите стилистични похвати в речта на Св. Петрова: „*вечнозеленият конфликт между пушачи и непушачи*“; „*Тази информация обаче е колкото да ви амбицира да спорите и да говорите така, че да атакувате или да задържите позицията, според това, което показва листчето*“. В последния пример е използвана „метафориката на войната“ (по определението на Замбова 2000), но в нейните неутрални стилистични пластове.

В предавания, в които участват по-артистични личности, водещата си позволява да говори по-образно, вмъквайки в речта си повече стилистично маркирани елементи. Такъв пример е изказването „*Госпожо Първанова, едно пиленце ми донесе, че целият парламент е обсъждал Вашето представяне в „Пирамида*“. Използва се маркирано с признака „разговорност“ словосъчетание, което замества източника на информация и отказва да го назове. Постига се битово-разговорно снижаване на темата – отзвукът от представянето на А. Първанова в „Пирамида“. Друга реплика на водещата е: „**Веско Маринов миналия път спечели с туш. Обаче този път не върви да се тушират две красиви дами**“. Употребата на умалително собствено име издава фамилиарност, която водещата не би си позволила, когато обект на нейното говорене е например някой политик. Използват се разговорни словосъчетания и глаголни конструкции.

Всеки от участниците има своя стратегия на изказване, като важи правилото, че „най-убедителен е този, който владее риторичните умения“ (Андреева 1999: 97). Често използвани са риторичните въпроси. Предпочита се говорене, основано на личния опит, с

изтъкване на конкретни аргументи и посочване на примери. Тъй като са запознати с темите предварително, много от участниците се позовават на доказателствен материал, като напр. проучвания, статистики и т.н. Повечето състезатели се придържат към неутрална книжовна лексика, но в някои случаи се използват разговорни маркери за изразяване на лично отношение, включително и на пренебрежение, както е в следния пример: „**Чудя му се на акъла на тоя министър, как може да каже, дори и на шега да си го помисли, че трябвало да питаме сводниците, едва ли не и щяло да има някаква реакция от тях.**“ (реплика на депутат А. Първанова – 17.02.2007 г.). Ренаративните форми подчертават дистанциране от информацията.

Преходът от коментара на участниците към припомняне на зрителите да гласуват за „своя фаворит“ обикновено се осъществява чрез използване не една и съща лексема при обявяване на края на обсъждането на темата и при апела към зрителите да дадат своя глас за някого от участниците: „**Отхвърлихме** (вм. напр. „обсъдихме“, употребата на лексема като „отхвърлихме“ в подобен контекст създава усещането за леко пренебрежително отношение – бел. м. Д. Т.) *и третата тема в „Пирамида“ днес, сега остава и вие да хвърлите усилия* (метафорично изграденото фразеологичното съчетание създава усещането за разговорност) *на телефона в подкрепа на някой от участниците*“ (24.02.2007); „**Край на това има ли някой амбиции да бъде премиер, а ние да се съсредоточим върху амбициите на участниците и вашите да подкрепите някой от тях.**“ (24.02. 2007) Пейоративно обогатената лексема „мераци“ от информационния анонс (както и всички разговорни фразеологизми, използвани при говоренето за премиера и неговия пост) е заменена от принадлежащата към високия книжовен пласт лексема „амбиции“. Това се оказва ключовата дума, осъществяваща прехода между дискутираната тема, участниците и зрителския вот за някого от тях. Показателно е използването на личното местоимение за 1 л. мн. ч. „ние“, обединяващо водещата и зрителите и превръщащо зрителя в активен участник в комуникацията.

Преходът може да се осъществи и чрез използване на антоними, съдържащи еднакъв корен: „**Аз знам, уважаеми зрители, че почти всички са недоволни от здравеопазването, а от кого сте най-доволни в дискусиата, това ще разберем от гласуването ви на телефоните**“.

Създава се напрежение, чрез хиперболизиране на важноста на съревнованието: „**битката за първото място е жестока**“. И тук широко използвана е „метафориката на войната“, като се разчита на превърнали се в устойчиви в съзнанието на възприемателя конструкции, граничещи с клише (изказвания от типа на „битката е ожесточена“ могат да се чуят в почти всеки брой на предаването). Използват се и други общоупотребими (и съдържащи нотка (мело)драматичност) конструкции, чиято цел е подчертаване на интригата, която предстои да се разреши с участието на зрителите: „**Тръпнем да видим сега какво показват резултатите**“ (24. 02. 2007). В това изречение множеството субекти, които включва местоимението „ние“, вече е максимално разширено и включва и водещата, и участниците, и зрителите. Това засилва усещането за всеобща ангажираност със случващото се в телевизионното студио. Подобна е функцията и на изказването „**Да видим сега дали се вихри буря на телефоните**“, в която преносната употреба на предикативната конструкция придава експресивност на изказването и в същото време изпълнява и хиперболизираща функция.

„Пирамида“ е предаване, в което речевите стратегии са максимално съобразени с конкретната ситуация. И речевите изяви на водещата, и анонсирането на темите, са разположени между двете крайности – далеч са от езика на печатните медии с присъщото

му „оварваряване“ (макар да използват някой стилистични похвати, характерни именно за него) и в същото време бягат от езиковия шаблон, от липсата на каквато и да е образност и емоционалност на говоренето. Предаването е изградено на основата на редуването на различни по своя характер речеви изяви, в които преобладава или информативната, или манипулативната функция. Синтезът между информация, коментар и игра прави зрителя пълноправен участник в масовата комуникация.

Използвана литература

- Андреева 1999: Андреева, Л. *Отвъд видимото. Телевизионни жанрове*. София, 1999
- Бояджиев 2002: Бояджиев, Т. *Българска лексикология*. София, 2002
- Брезински 2001: Брезински, Ст. *Журналистическа стилистика*. Шумен, 2001
- Ведър 2001: Ведър, Й. *Реторика*. София, 2001
- Велева 1988; Велева, М. *Стилистика на журналистическите жанрове*. София, 1988
- Замбова 2000: Замбова, А. *Манипулативни езикови стратегии в печата*. София, 2000
- Пешева 2000: Пешева, М. *БРОД. Визуалната култура 2000-1986*. София, 2000
- Шевалие, Геербрант 1996: Шевалие, Ж., Геербрант, А. *Речник на символите*. т. 2., София, 1996

Приложение

Фрагмент от телевизионното предаване „Пирамида“, излъчено на 17. 02. 2007 г.

Св. Петрова: Здравейте, уважаеми зрители на „Пирамида“ и bTV, вие пред екраните и вие тук в студиото! Не щеш ли през тази седмица протестите взеха връх над виното и любовта във февруарската седмица на св. Трифон и св. Валентин, което може да бъде повод за всякакви разсъждения и заключения, но във всеки случай е гаранция за по-висок градус на дискусиите в „Пирамида“ днес. А заключенията и разсъжденията ги очакваме от новите трима, които се осмелиха да застанат срещу вас, срещу вашия вот, срещу вашето харесване и нехаресване – и това е във всички случаи въпрос на смелост и на нищо друго.

И така, да посрещнем д-р Антония Първанова, депутат и евродепутат от НДСВ, вицепрезидент на фракцията на либералите и демократите в европарламента. Здравейте, доктор Първанова, за Вас е червеният стол. Още един доктор – Константин Тренчев, лидер на конфедерацията на труда „Подкрепа“, който е кандидат за евродепутат на една от социалдемократическите партии. Здравейте, доктор Тренчев, Вие сте на жълтия стол. И инженер по бита Теодора Захаријева. Нея обаче познавате като жената със силния дух, която успя да превъзмогне болестите и на физиката, човешката, и на уж реформираната ни здравна система. Теодора, много се радвам да се видим!

Т. Захариева: Благодаря.

Св. Петрова: За тебе е синият стол.

Рекламен анонс: Днес имате възможност да спечелите четири хиляди лева. Подкрепете Вашия фаворит! Направете го личност на годината! Четири хиляди лева очакват своя нов собственик!

Св. Петрова: На малката масичка до вас, от това сгънато листче можете да узнаете как са гласували зрителите за вас през седмицата. Тази информация обаче е колкото да ви амбицира да спорите и да говорите така, че да атакувате или да задържите позицията, според това, което показва листчето. А пък ако така, с малко по-пиперлив хумор, кажем, че сте една конфигурация от лекари и пострадали от лекари, то първата тема ще е много благодатна възможност за изява и на трима ви, тъй като през тази седмица и лекарите излязоха на протест.

Анонс на темата: Хиляди медици протестираха тази седмица, организирани от Български лекарски съюз. В декларация до Парламента и кабинета те поставиха шестнайсет искания. Най-отчетливите бяха за оставката на д-р Емил Райнов, шеф-управител на здравната каса, за извинение от министър Гайдарски заради системно уронване на професионалния престиж, за ясна нормативна база и европейско заплащане на труда. „Протестът е спекулация на шепа хора от лекарския съюз“, отсече здравният министър и отказа да се срещне с недоволните. Те пък предупредиха, че ако исканията им не бъдат изпълнени, ще започнат ефективна стачка.

Св. Петрова: Кой, ако не Теодора Захариева първа да обсъди справедливи ли са лекарските протести? Госпожо Захариева...

Т. Захариева: Тази щекотлива тема за днешното време, в което живеем, аз мога да я коментирам единствено и само като пациент. Бих попитала кой срещу кого стачкува – лекарите срещу управителния съвет, лекари и управителен съвет срещу Парламент, Народно събрание, здравна комисия, здравно министерство, финансово министерство? Просто ние, пациентите, не можахме да разберем това нещо. И в този ред на мисли не бих подкрепила управителния съвет на лекарския съюз, защото негов секретар в Националния онкологичен център беше хванат със скрита камера на bTV с подкуп. И ако аз трябва да толерирам това като пациент, не, не бих го подкрепила. Не мога да си представя, че една толкова хуманна, толкова реномирана професия може да падне толкова ниско в обществото.

Св. Петрова: Благодаря. Това беше Вашата първа минута. Да чуем и д-р Антония Първанова, която не практикува като лекар, но пък е в проблематиката като депутат.

А. Първанова: Вярно е, че сегашната ми роля е на депутат, но все пак аз не мога да изляза и от своя професионален път като лекар. Била съм осем години педиатър и знам какво е да се работи. Лошото е, че в нашата държава я докарахме дотам, че и пациентите са недоволни, и лекарите са недоволни. Всички страдат, всички се опитват нещо да направят за здравеопазване и накрая нищо не се е получило. Многократно в Парламента сме имали дебати, многократно сме се срещали с пациентски организации – имат право, аз поздравявам Теодора за смелостта, която е имала до този момент, надявам се да продължи. И ... тъй като досега съм установила, че не е възможно в България кой знае какво да се постигне, не е възможно да се постигне законодателство, което да удовлетвори всички искания, затова аз предприех следната инициатива – обърнах се с предложение пред европейската комисия към Европейския парламент да се изработи директива за

правата на пациентите, за тяхната сигурност, за техните ..., за качеството на услугите, които се предоставят, за правото на достъп, и мисля, че това ще бъде единственият начин България да се научи да прави за пациентите си най-доброто.

Св. Петрова: Благодаря. И д-р Константин Тренчев. И Вие отдавна сте скъсали с медицината...

К. Тренчев: Протести имаше още миналата година, месец април, от нашата здравна федерация по същите повдигнати проблеми, както сега. И тогава ги направихме, защото още не се беше приел бюджетът, именно за да може той да бъде такъв бюджет, който в по-голяма степен да удовлетвори здравеопазването, и никой тогава не ни чу. Проблемът не е само в това, че парите са малко, те наистина са малко, проблемът е, че се харчат твърде често не по предназначение и затова още повече не стигат. Искам да кажа, че споделена вина имат както Министерството, така и касата, така и лекарският съюз. Единственият изход от тази все по-задълбочаваща се криза е всички заинтересовани страни – това не са само трите изброени, а и големите обществени организации, и други – да седнат и да потърсят заедно изход, иначе кризата само ще се задълбочи.

Св. Петрова: Добре. Благодаря Ви, д-р Тренчев, за тези встъпителни думи. Отново е ред на Теодора.

Т. Захариева: И сега като пациент не можах да разбера – малко се иска или малко се дава. От това, с което се сблъсках покрай моето дело, държа да отбележа, че бюджетът, който здравно министерство иска, винаги е одобряван от Парламента. Да считам ли, че здравно министерство иска малко и малко му се дава, или има някакво противоречие? Но на фона на тази тема искам да спомена една малко черна статистика, която пак е в името на Негово Величество пациента. През периода 2001–2005 г. от новообразувания, т.е. от новооткрити тумори са починали 81 353 човека. Но има една по-черна графа – неуточнена диагноза. И ако това се докаже, че е лекарска грешка, аз не бих го подкрепила.

Св. Петрова (прекъсва я): Много Ви благодаря.

Т. Захариева: Такава диагноза имат 22 800 души.

Св. Петрова (говори едновременно с Т. Захариева): Съжалявам, че тук трябва да Ви спра, но регламентът си е регламент. Ще имате възможност да продължите. Д-р Първанова.

А. Първанова: Още по-черна статистика аз ще ви цитирам и тя е направена от репрезентативни проучвания от Европейския съюз: между 10 и 40 % от пациентите всъщност имат грешно поставена диагноза и имат усложнения на здравето; между 10 и ...

Св. Петрова (прекъсва я): В целия Европейския съюз?

А. Първанова: Това в целия Европейски съюз. Между 10 и 20 % от пациентите са лекувани погрешно. Това е черната статистика, но това все още не е причина да обвиняваме само лекарите. Трябва да обвиняваме липсата на правила, трябва да обвиняваме защитата на пациента...

Св. Петрова: Значи политиците.

А. Първанова: Не са само политиците. Когато има регламент, всички са доволни да работят по този регламент и аз съм сигурна, че всичките ми колеги ще успеят...

Св. Петрова (прекъсва я): Реплика на г-жа Захариева. После ще имате още минута. Благодаря Ви. Вие сте (към Т. Захариева).

Т. Захариева: Мисля..., мисля, че едни такива правила не бива..., не бива да се подписват без нас, пациентите. Защото пак ние сме в центъра на събитията. Европейците имат един много хубав девиз и аз ще се радвам, ако това стане и в България: „Нищо за нас без нас!“.

Св. Петрова: Благодаря за репликата. Още минута, минута за д-р Първанова.

А. Първанова: Дава ми възможност Теодора да кажа, че всъщност законът, който ... или директивата, която правим за целия Европейски съюз, засяга около 450 млн. души и е правена с най-голямата пациентска организация, в която членуват пациентски организации от цяла Европа и има подразделения във всички европейски страни, така че нищо не може да се случи. Аз ви поздравявам за това, така е, трябва да бъде с пациентите. В България, за съжаление, пациентската организация е представена само с един-единствен член в здравната каса и може би заради това е такова положението.

Св. Петрова (прекъсва я, за да се обърне към Т. Захариева): Нямаме повече право на реплики.

А. Първанова: Нека сме справедливи и да не изпускате, че на фона на този наш дебат има и хора, които денонощно милеят за здравето на пациентите. Както има пациенти, които са пострадали, така има и лекари, които са пострадали по време на изпълнение на служебните си задължения. Има и лекари, които получават инфаркт, заради това, че не могат да спят, за това, че се налага да отдават живота си.

Св. Петрова: Благодаря Ви много, д-р Първанова. Д-р Тренчев, как бихте закрили тази дискусия?

К. Тренчев: Ние сме поискали здравната вноска да стане 8% още миналата година, когато можеше. Поискали сме и бюджетът на здравното министерство да бъде 4,3 до 6 %, но никой не ни чу. Искам обаче да дам пример и как се харчат парите. В една очна клиника в провинциален град от шейсет и три пердета на око, записани, че са оперирани, не е опериран нито един, а шейсет и двама пациенти дори не са стъпвали в града. Тъй че се правят наистина много сериозни злоупотреби, затова колкото и да са парите, трябва да се помисли за ефективен начин за тяхното използване, иначе никога няма да стигнат.

Св.Петрова (прекъсва го): И за контрола.

К. Тренчев: Не само... Искам да кажа, че не повече от 5-6 % от населението може да си позволи да плаща за здравеопазване така, колкото то изисква. И затова нека да не се заблуждаваме, че със заплащане ще решим здравната криза, защото много депутати настояват за това, но не си дават сметка за какви пари става дума.

Св. Петрова: Благодаря. Д-р Първанова.

А. Първанова: Вярно е сигурно това, което казвате, но това е и мястото на фонда за хора, които не могат да си платят доплащането. Затова трябва да има този фонд, който да покрива техните разходи, но ако имаше доплащане, това щеше да извади на светло тия нерегламентирани плащания, защото направихме социологическо проучване и не питахме дали лекарите вземат пари, питахме пациентите дали плащат. И хората си казаха точно колко плащат, и това е истината. Как да изкараме тия пари на светло? Очевидно е, че един милиард се върти в системата и някой го плаща, и то са пациентите, които го плащат. Ако не го изкараме...

Св. Петрова (прекъсва я): Добре. Благодаря Ви! С тази реплика на Антония Първанова приключва дискусията, с която завършиха нейните девет минути. Аз знам, уважаеми

зрители, че почти всички са недоволни от здравеопазването, а от кого сте най-доволни в дискусиата, това ще разберем от гласуването ви на телефоните. Ако това е Антония Първанова, звънете на 090051261 за абонатите на БТК или 13261 с обаждане или SMS за всички мобилни оператори. Ако това е д-р Константин Тренчев, се обаждате на 090051262 за абонатите на БТК или на 13262 с обаждане или SMS за всички мобилни оператори. Ако симпатиите ви са изцяло на страната на Теодора Захаријева, тогава набирате 090051263 за абонати на БТК или пък 13263 с обаждане или SMS за всички мобилни оператори.

Рекламен анонс: Днес имате възможност да спечелите 4000 лева. Подкрепете Вашия фаворит! Направете го личност на годината! 4000 лева очакват своя нов собственик.

Св. Петрова: Ади носи временните резултати от гласуването и те показват лека преднина за единия от тримата, което пък означава, че другите двама трябва да се амбицират. Процентите няма да ви кажа, естествено.

Да видим сега как нашите трима участници са на терена на политиката, тъй като през тази седмица управляващата тристранна коалиция преживя като че ли най-големият трус от създаването си. Така че: „Трус на коалицията“. (следва анонс, представящ втората тема)